

AKSAMIT (114) *sb m*

aksamit (97), **aksamient** (6), **aksamint** (5), **aksament** (4), **jaksamit** (2), [**ksamit**]; aksamit *Murm, MetrKor, RejRozpr, MurzOrt, KrowObr* (5), *RejWiz* (2), *WyprKr* (56), *Mącz* (4), *RejPos, BielSat* (3), *HistLan, RejZwierc* (2), *StryjWjaz* (5), *ModrzBaz, BielSjem* (2), *PudłFr, BielRozm* (2), *JanNKarKoch, SkarKazSej, ZbylPrzyg*; aksamint *Mymer*¹, *LibLeg, BielSen*; aksamit : aksamint : jaksamit *ZapWar* (2 : 1 : 1), *BielKron* (3 : - : 1); aksamient : aksamint : aksament *BartBydg* (1 : 1 : -), *LibMal* (5 : - : 4).

-x-, [**x-**] : -ks- (112 : 2).

Oba a jasne; aksamient i aksament z tekstów nieoznaczających é.

sg *N* aksamit (13). ◇ *G* aksamitu (39). ◇ *A* aksamit (6). ◇ *I* aksamit(e)m (35). ◇ *L* aksamicie (5). ◇ *pl N* aksamity (2). ◇ *G* aksamit(o)w (3). ◇ *A* aksamity (6). ◇ *I* aksamity (4). ◇ *L* aksamici(e)ch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.

*Rodzaj grubej tkaniny pokrytej z jednej strony krótkim włosiem; sericum villosum Murm, Mymer*¹, *BartBydg; holosericum Mącz; sericum heteromallum altiore villo Cn* (114) : *anym yemv* wszyal [...] szupy cheszyelomy [!] *axamythem* oprawieny *ZapWar* 1523 nr 2296, 1532 nr 2415, 1542 nr 2556, 2557; *Murm* 153; *Sericum villosum. Sammet. Axamint. Mymer*¹ [31²]; *Iussia, zyelyony axamyenth BartBydg* 78, 142v; *MetrKor* 59/76v; *LibLeg* 9/50; *Liethnyk Czamliethowy Czarni Zaxamenthem v rąkawow LibMal* 1553/179v, 1544/91v, 1545/101v, 1547/127, 1552/171v, 1553/176 [3 r.], 179v; *MurzOrt* B3; *Plasz fukna wloskieg° fzareg°*, *Axamitem czarnem wżedi w kolo bramowani. WyprKr* 88, 32v, 34v, 54v, 59v, 60 (17); był ołobliwy ftoł przyrządzony/ podle ołtarzá iáxámitem przykryty. *BielKron* 329; *Holosericum, Axámit/ co yákoby yeft wżifitko yedwabnego Mącz* 157b; *Holosericum, Zwłafzczá cály yedwab [..] to yeft, Axámit. Mącz* 386c, 386c; *Niedawayćie theż tanie Axámitu Włofzy/ Wżák was o to żadny Pan s Polfki nie wypłofzy. BielSat* B3 [*idem BielRozm* 12]; *HistLan* E4v; *Cżapká ná nim Kłiążęcza czyrwona s perlámi/ Z Axámitu StryjWjaz* Cv; [*by*] *Złotá y Axámitow więcey nie wożili BielSjem* 20; *BielRozm* 12; *JanNKarKoch* F4v.

W funkcji przydawki odpowiadającej na pytanie z czego? występuje w G sg bez przyimka; kalka z łaciny; ornatum integrum brunatici axamitii Sł stp (33): *Bieretek Axámitu białego WyprKr* 28; *SZAta Podgardlo, Axamitu Carmezinu czerwone⁸⁰ WyprKr* 67, 26, 27, 27v [2 r.], 40, 40v (33). *Cf Wyrażenia.*

Wyrażenia: »aksamit drobno siekany«: *WyprKr* 73 *cf* »aksamit prężysty«.

»aksamit gładki« (5): *Szata Axamitu czerwone⁸⁰ gładkie⁸⁰, Bram ieden v dolu zlotogłowi, Axamitem czerwonym w kwiatu rzezanem powleczeni WyprKr* 67, 27v, 66v, 68, 68v.

»aksamit niestrzyżony« (6): *HAzuka. Axámitu czarne⁸⁰ nieltrizone⁸⁰ WyprKr* 78v, 27v, 65, 65v, 68, 103v.

»aksamit prężysty« (2): *SZAta Podgardlo Adamalkowa fżara. S piąćciu bramow Axámitu preziftego drobno fiekanie⁸⁰ WyprKr* 73, 75.

»aksamit (wzorzysto) rzezany« = *ze wzorem wybitym metalową sztancą* (5): Szata s srebrogłowu białego, Axamitem czarnem wzorzifto rzezaniem powliczona *WyprKr* 62v, 67 *cf* »aksamit gładki«, 72, 79, 86v.

»aksamit wzorzysty, [wzorowany]« (5): Szata Opadla, Axamitu fzarego wzorziftego. w krzizową koftkę. *WyprKr* 67v, 65, 65v, 67v, 99v; [Wzorowane Xámity z ochotą kráiano *Gryzella. O posłuszeństwie, stałości i cierpliwości* [...] *małżonki*, [Wrocław] 1571 30].

Szereg: »aksamit i atlas«: Bo to zle náftáło ná nas Ten áxámit y ten hátlas Iuz dziś fukno ftoi zá nic *RejRozpr* 13.

a. *Strój bogaty z aksamitu* (27) : Abowiem fie nie złothogłowy/ áni Axámity/ ani Adámálfki/ ani Kámieńmi drogimi/ [...] ludziom zálecáli/ ále fie flowem Bożym prawdziwym/ y cnotámi przybieráli y fwiećili. *KrowObr* 107, 27, 46, 115v, 131; [*deszcz*] wielkie fzkody poczynił w fátach y w inych vbiorzech zwálzczá w áxámiciech y złothogłowiech. *BielKron* 391, 110, 328v; *Mącz* 386c; *BielSat* D2, Hv; *RejZwierc* 190v; Na káżdym był Axámit podbity Kunámi *StryjWjaz* B2v, B2, B4v; *ModrzBaz* 50v; *BielSen* 19; [*mąż*] Wdział Opończę/ Páni Axámity. *BielSjem* 6; *BielRozm* 26; Pierwey fámodziálki boki náfze pokrywály: á teraz áxámity y iedwabie. *SkarKazSej* 666b.

Szereg: »atlas (albo, ani) aksamit; aksamit (i) atlas« (5 : 2): Stánie ten tu w hátlafie albo w áxámicie/ A znaymy fie po fiersći iáko fámie wiecie. *RejWiz* 16, 64; *RejPos* 160; Złotá pełno na fzyi y w fkrzyni go pełno/ Hátlafy/ Axámity/ iuz na ftronę wełno. *RejZwierc* 243v; *StryjWjaz* Bv; A przedsię y vbogi ma fwé ośiádłości/ Choćia ná nim Axámit y Atlas nie chrości. *PudlFr* 47; *ZbylPrzyg* Bv.

WG